Nro 232.

KURJER POLSKI

WARSZAWA
Niedziela dnia 1 Sierpnia r. 1830.

Prenumerata miesięczna złp. 2 gr. 20.
Kwar. złp. 8. Nr pojedynczy gr. 5.

Wszystko dla wszystkich.

Wiadomości Krajowe

Nic więcéj nie dowodzi rozszerzenia się u nas oświaty, zamiłowania porządku i oszczędności, jak to iż pomimo ze skutkiem podniesienia się kursu listów zastawnych korzyści z lokacji summ w towarzystwie oszczędności znacznie się zmniejszyły, wzrasta co dzień liczba przystępujących do towarzystwa. W upłynionym miesiącu przeszło 200,000 złp. do kassy towarzystwa wpłynęło. Od 1 sierpnia r.b. rozciąga swoje czynności do miasta Krakowa, gdzie JW. Maciej Rembowski raczył przyjąć na siebie całkowity nadzór w zastępstwie deputacji, a W. Wincenty Kirchmayer podjął się poborstwa. Skoro doświadczenie stwierdzi sposób, jakim działanie towarzystwa w tém mieście urządzone zostaje, odpowie celowi, ma zamiar deputacja zaprowadzić poborstwa podobne i w innych miastach wojewódzkich.

W tych dniach przybył do Warszawy niejaki pan Hiten (Heuten) Anglik, który tu z Petersburga pieszo odbył podróż. Podobne piesze wędrówki, odbywał już po różnych krajach. Zwiedził Amerykę północną, południową Afrykę i Azją, niemniéj wszystkie prawie kraje Europy, oprócz Austrji, dokąd się teraz właśnie udaje. W niektórych gazetach zagranicznych była już wzmianka o tym szczególnym pielgrzymie.

Zbiór walców z ulubionych motywów opery Rossiniego *Wilhelm Tell* ułożonych na piano forte wyszedł w składzie muzyki Ig. Klukowskiego; cena zł. 2 gr. 15.

(A. n.) W miarę postępu cywilizacji w kraju naszym, niewątpliwie nowo założyć się mający Instytut Politechniczny do wzrostu takowéj szczęśliwie posłużyć może. Lat kilka upływa jak projekt założenia tego tak chwalebnego instytutu przyjęty został, od lat kilku już znaczna ilość professorów kształciła się zagranicą w rozmaitych do tegoż instytutu służących przedmiotach, i duży przeciąg czasu upływa jak w stolicy naszéj, otworzoną została szkoła przygotowawcza do instytutu politechnicznego; przy tak silnéj pomocy rządu spodziewać się winniśmy, iż instytut ten w całéj okazałości wkrótce urządzony zostanie, że rada politechniczna przyspieszy projekt wybudowania nowego na to gmachu, zaopatrzy wszelkie gabineta tyczące się nauk w téj szkole dawanych, zaradzi aby fundusze odpowiadały tak użytecznemu celowi, a tém samém otworzy pole właściwe popisywania się przybyłym professorom rodakom z zagranicy, którzy czas swój, jak się już wielu przekonać mogło, z prawdziwym użytkiem dla kraju poświęcić umieli. Jeżeli zatém nadzieje kochających umiejętności ziszczą się, i instytut ten będzie miał swego właściwego dyrektora, swoje właściwe i pewne fundusze, swój własny gmach, natenczas kraj nasz dwojaką korzyść odniesie; raz, że w stolicy królestwa egzystować będzie tak ważny instytut w którym do wszelkich rodzajów rzemiosł i fabryk i t. d. w języku oj-

czystym młodzież nasza kształcić się będzie mogła, a następnie, że każden z nich będzie miał sposobność w własnym kraju nauczenia się rzemiosła lub kunsztu swojego, przez co również dwojaką korzyść i kraj i on odniesie, albowiem przy pomocy rządu, prędzéj ukształconych mieć będziem fabrykantów, rzemieślników, kupców, mechaników zdatnych i t.d. a tymczasem oszczędzony zostanie pieniądz jaki na podróże byłby wyłożony. Zamiarem moim w podaniu do pism publicznych tego artykułu, niejest bynajmniéj ta chęć odznaczenia się i popisywania, że wiem jakie nauki są przedmiotem téj szkoły, lecz dla dobra obywateli, którzy niewiedzą jeszcze o prawdziwym celu tegoż instytutu, wytłómaczę w krótkości jakie przedmioty już dzisiaj w szkole tylko przygotowawczéj są wykładane i wykładać się mają.

Przemysł, handel, i produkta, są najważniejsze artykuły które stanowić mają bogactwo kraju; niewątpliwie więc sądzić należy, że nauki idące w pomoc do rozgałęzienia przemysłu i handlu, dają nam sposób używania korzystnie naszych produktów, i ciągle otwierają pole do różnych wynalazków i spekulacji. Szkoła przygotowawcza coraz więcéj zamożną się staje w rozmaite nauki, i tak np. professor Hann wykłada chemją zastosowaną do mydlarstwa, garbarstwa i t. p. przedmiotów; prof. Bernhart wykłada o wszelkich fabrykacjach materji zlnu, wełny, bawełny, jedwabiu i t.d. wraz z rysunkami warsztatów tkackich i przędzarskich, prof. Kaczyński wykłada naukę budownictwa machin parnych, kół wodnych i t.d. wraz z rysunkami tychże machin, prof. Zdzitowiecki wykłada hutnictwo, czyli naukę wytapiania metalów, o fabrykacji porcelany, fajansu, szkła, i t. d., prof. Koncewicz wykłada chemją zastosowaną do piwowarstwa, robienia porteru pędzenia wódki i t. d. prof. Piwarski zajmuje się rysunkami technicznémi, czyli wykłada sposób rysowania wzorów zastosowanych do różnych rzemiosł, prof. i dyrektor szkoły Garbiński, wykłada jeometrją elementarną, prof. Janicki wykłada mechanikę techniczną ogólną, czyli sposób obliczania siły motorów i działania machin, prof. Wrześniewski wykładać będzie niwelacją, geodezją i topografją, prof. Rybicki wykładać będzie chemją techniczną ogólną; prof. Zubellewicz wykładać będzie naukę o znajomości towarów, prof. Jański wykładać będzie prawo handlowe oraz statystykę i jeografją prawa handlowego, prof. Barciński wykładać będzie buchalterją handlową oraz naukę spekulacji, oprócz tego prof. Urbański wykłada naukę inżynierji dróg i mostów, prof. Smolikowski trudni się wykładaniem nauki spławów, kanałów t t. d. prof. Gołoński wykłada naukę architektury, przytém dawane są rozmaite języki jakoto angielski, niemiecki i t. d. i wiele rozmaitych innych objektów. Z tego więc planu nauk, które już są wykładane, widzimy dostatecznie, jak piękny oddział umiejętności zajmuje ten instytut, i z rzetelną otwartością wyznać muszę, iż znajdując się sam na rozpoczęciu kursu professorów Kaczyńskiego, Hanna i Bernharta, tyle zachwycony zostałem temi tak pięknemi przedmiotami i wzorowém ich wyłożeniem, że szczerze błogosławiłem tego, który jako piérwszy rzucił pomysł otwarcia w kraju naszym tyle razy wzmiankowanego instytutu. Tak więc kraj nasz nowym wzbogacony instytutem niesie nową pomoc wszystkim rodakom, a silna opieka rządu, nie dozwoli aby dotychczasowa szkoła przygotowawcza przy tak znacznéj liczbie ukształconych professorów nie miała być zamienioną na prawdziwy instytut, zatém korzystajmy z tak pięknego zakładu, a służąc dobréj sławie dopomagajmy siłami naszemi do przyzwoitego onegoż wzrostu i cieszmy się, że otwarcie instytutu politechnicznego w całéj świetności, stanowić będzie nową epokę postępu cywilizacji w Polsce. — Warszawa d. 29 lipca 1830 r. — Józef Władysław *Nowakowski*.

W dniu 30 lipca r. b. o godzinie 11 zrana zeszła z tego świata Marjanna z Drużbackich Łukowska, wdowa mając lat 88. Stroskana familja zaprasza przyjaciół i znajomych na ex-

portacją ciała nieboszczki, w dniu 1 sierpnia r. b. o godzinje 5téy z połudnja na cmentarz Powązkowski, z domu przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod licz. 378 odbyć się mającą.

Przyjechali do Warszawy. — Szydłowski Fran. ob. z Jagodny 585 Długa; Słubicki Jan z Brudny 584 Długa; Rutkowski Franc. tamże; Dobiewski Wincenty 1066 Królew.; Zaryn Juljan z Suwałk 476 N. Senat.; Walecki Michał tamże; Narbutowicz Juljan 1413 Zielna; Zelaskowska Zofja 1064 Kieltz; Mostowski Maciéj 522 Podwal, Milewska Teressa z Krakowa 509 Podwal.

Dziś zrana ciepła stopni 10. — Wczoraj w połud. 21.

TEATR W ŁAZIENKACH. Dziś: Opera Dama Biała. Zakończy Balet: Trzy Gracje.

TEATR ROZMAITOŚCI. Dziś: Florek czy Lokaj Panem, i Autor w kłopotach.

Wiadomości Zagraniczne.

Piérwsze początki rozruchów sebastopolskich pokazały się w pobliskiéj tego miasta wiosce, gdzie lékarze chcieli obejrzéć zwłoki nagle i jak się zdawało, na powietrze zmarłéj kobiéty. Inne niewiasty, obawiając się kwarantanny nie chciały na to zezwolić. Taki sam opór okazali mieszkańcy przedmieścia, kiedy im nakazano posłać kilka o chorobę podejrzanych rodzin, do urządzonéj kwarantanny. Dnia 15 czerwca, uderzyli nieposłuszni w dzwony i bunt powstał w jednym czasie na przedmieściu i w mieście. Buntownicy żądali głośno zniesienia kwarantanny, otworzenia kościołów i dopuścili się zbrodni, o których już onegdaj donieśliśmy. Wojsko byłoby mogło ich poskromić, ale nie miało rozkazu, a większa część wyższych officerów nie była obecna. Zewnętrzny kordon zdrowia jeszcze przed temi wypadkami tak był wzmocniony, iż żaden mieszkaniec nie mógł go przekroczyć.

Dnia 25 czerwca obchodziła gmina ewangielicka w Kijowie, uroczyście jubileusz złożenia wyznania augsburskiego. Obraz Lutra uwieńczony był mirtami, a kościół luterski był jak gdyby zasiany różami. Jenerał feldmarszałek hr. Osten-Sacken znajdował się na tym obchodzie.

Cesarz J. austrjacki zwołał na dzień 8 września do Preszburga sejm węgierski, na którym odbędzie się koronacja następcy tronu arcyxięcia Ferdynanda, jako przyszłego króla węgierskiego. "Przeszło 38 lat (powiedziano w uniwersale, sejm zwołującym) poświęciliśmy pomyślności ludów, które Bóg nam powierzył. Bezprzykładne w tym przeciągu czasu zaszłe zdarzenia, zostawiły wprawdzie daleko po za sobą wypadki zeszłych wieków; przecież przebyliśmy wszystkie szczęśliwie ufni w Bogu i przy pomocy miłości ludów, którą żeśmy sobie zjednali przez nieustanne usiłowania i ojcowską troskliwość, ochoczo i ciągle ich pomyślności poświęconą, po tylu pamiętnych dowodach ich dziecinnéj miłości i przywiązania, to łaskawie przyznajemy. Ale dni życia są policzone, a te, które nam jeszcze z woli Bożéj pozostały, poświęcamy radzi naszemu powołaniu monarszemu, a szczególniéj pomyślności naszego drogiego królestwa węgierskiego i połączonych z niém krajów. Ale śród téj nieustannéj usilności naszéj, tęskni nasze ojcowskie serce, do najwyższéj pociechy oglądania najstarszego syna naszego następcy w naszém królestwie węgierskiém, i połączonych z niém krajach za poprzedniem przez niego przyjęciem dyplomatycznego dokumentu assekuracyjnego, i złożeniem przysięgi, ukoronowanym według dawnego zwyczaju przyszłym królem i panem, ażeby przez to skojarzył się najdroższy dla nas węzeł zaufania i miłości ku wielkomyślnemu narodowi węgierskiemu, i zaręczona była przysięgą dawna konstytucja, przyczém zatrzymujemy dla siebie najwyższą władzę królewską i prawo rozdawania przywilejów, oraz wykonywanie praw majestatu. W dalszym ciągu uniwersału przyrzeka Cesarz zwołać sejm na dzień drugi października 1831, który się zatrudni innemi prawami; ażeby zaś w tym celu nic mu nie było na przeszkodzie, ,,naradzimy się na sejmie tegorocznym z naszemi wiernemi stanami względem dostawy rekrutów, gdyż pułki węgierskie, które zawsze były wzorem bohaterstwa, od wielu lat nie zasilane, tak teraz

są osłabione, iż ani sławie narodu nie odpowiadają, ani wystarczyć mogą dla służby w czasie pokoju.,,

Podług doniesień od granic Serbji z d. 15 lipca, wielki wezyr musiał się cofnąć przed wojskiem powstańców albańskich, inni paszowie nie mają ochoty pomagać mu.

Xiąże Miłosz posłał do Stambułu uskarżając się, że dotychczas sześć powiatów od Bośnji do Serbji nie przyłączono.

Teraźniejszy król angielski dał jeszcze swemu poprzednikowi słowo, że xiąże Wellington dopóty nie otrzyma dymissji, dopóki nie będzie miał za sobą większości w izbach.

Cena zboża w Londynie nieco spadła, spodziewają się bowiem w Anglji pomyślnych zbiorów. W składach znaduje się 350,000 kwarterów pszenicy zagranicznéj i 500,000 owsa zagranicznego.

W Zjednoczonych krajach północnéj Ameryki liczą 480,000 artystów i rzemieślników, 9000 prawników, 12,000 lékarzy, 7000 duchownych, 36,000 nauczycieli.

W mieście północno-amerykańskiém Mobile czyniono pomyślne doświadczenia z chodowaniem jedwabników.

W Cincinnati, także w półn. Ameryce wystawiono w przeciągu ostatnich 12 miesięcy 103 machin parowych.

Sześć pokoleń indyjskich nad rzeką Missisipi, prowadzi teraz z sobą wojnę.

W północnéj Karolinie, spadła nigdy tam niewidziana szarańcza i zrządziła wielkie szkody.

W Montevideo widziaano od 17 marca przez kilka dni kometę.

Towarzystwo politechniczne w Monachjum, zakłada publiczny gabinet wyrobów bawarskich.

Powszechna gazeta niemiecka donosi, że xiąże Paweł Wirtemberski, brat króla Wirtemberskiego, którego córka jest małżonką J. C. M. W. X. Michała powierzone ma rządy w Grecji i takowe już przyjął.

Jeografja dla dzieci z dołączeniem wiadomości historycznych. — Pod tym tytułem wyszło z drukarni stereotypowéj r. b. dziełko zasługujące ze wszech względów na uwagę. Jestto u nas, śmiało rzec można, piérwsza jeografja tak dokładnie opisująca mało dotąd znany podział polityczny Afryki, Australji, Azjji, oraz wszystkie nowe rzeczypospolite amerykańskie tak, jak istną *de facto*. Wydawca czerpał te wiadomości z najnowszych dzieł angielskich, ze źródeł w tym przedmiocie najwłaściwszych. Niéma bowiem zakątka na ziemi, któryby temu narodowi nie był znany. Wiadomości o posiadłościach mocarstw europejskich w innych częściach świata, wyjęte są po większéj części z pism urzędowych. Porządek w całém dziełku tak jasny i kategoryczny, iż dzieci nawet bez nauczyciela mogą powziąść dokładne geograficzne wiadomości. Dołączenie wiadomości historycznych, jest nowością dotąd w naszych dziełach jeograficznych nieznaną; zawiérają one wzmiankę dawniejszych zdarzeń z wyrażeniem roku. Tak te wiadomości jako i jeograficzne sięgają do końca r. 1829; czém się nie zaleca żadna jeografja polska. Nadto, bacząc, ile zmysłowe przedstawienie ułatwia pojęcie nauki, dodano siédm mapp kolorowych wyobrażających pięć części świata i dwie półkole. Tak obfite w wiadomości, i tak ozdobnie wydane na pięknym papiérze, dobrym drukiem, kosztuje tylko zł. 3. — Mappy zawiérają podział części świata na kraje rządzone odmiennemi politycznemi prawami.

Jeografja należy do głównych elementarnych wiadomości; młodzieniec nie może dziś śmiało zrobić kroku na świecie, nie posiadając dokładnie tych wiadomości. Przyznać wypada, że nam dotąd brakowało prawdziwie dobréj jeografji dla dzieci. Wszystkie albo zastraszały ogromem i drogością, albo niezawierały wszystkich potrzebnych wiadomości. Należy przeto wdzięczność Walerjanowi hr. Krasińskiemu, że téj potrzebie zaradził.

W gmachu Banku Polskiego na sali giełdowéj odbędzie się urzędownie w dniu 3 Sierpnia r. b. i następnych od godziny 10 zrana, licytacja publiczna, na któréj *kosztowności w Banku zastawione*, a w swoim czasie niewykupione, najwięcéj dającemu za gotowe pieniądze *sprzedane zostaną.*

Doniesienie Loteryjne z KANTORU WERTHEIMA. LOSOW DO PIERWSZEJ KLASSY 38éj Loterji, któréj ciągnienie dnia 2 Sierpnia TO JEST JUTRO o będzie się, Całkowitych i Cwierciowych, wraz z planami w moim kantorze jeszcze dostać można. — Warszawa, dnia 28 Lipca 1830 r. — A. *Wertheim.* Ner 385 na Krak. Przed. w Domu W. Ryxa.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO. KANTOR GŁÓWNY PRZY ULICY DANIELOWICZOWSKIEJ POD N. 616